

A belső tó

(Részlet)

A Megfigyelőben vagyok. A lepattogzott, rozsdás, kórházfehér éjjeliszekrény tetejére műanyag tányért helyez a nővér, hátha megéheztem, reggelről maradt. Száraz zsemle, lejárt szavatosságú kefir. Korog a gyomrom. Este tizenegy múlt, egész nap nem ettem. Letesz egy kancsó teát is a tányér mellé, meg egy narancssárga, kopott műanyag bögrét. Az ipecacuana szagú folyadék illatától felfordul a gyomrom, megkérem, hogy vigye el a teát.

Másfél hónappal Dédekoma halála után egy barna, félliteres üveget nyomtak a kezembe. Húzóra kellett meginni a hánytatógyökérből készült lötytyöt, hogy kiokádjam a három doboz Eleniumot. A maroknyi draszt azután szedtem be, miután zongorakiséretet komponáltam a *Tiszta szívvel* átíratá-hoz, ami úgy hangzott, hogy nincs istenem, se hazám, se életem, palotám, rózsalomb a szemfedőm, nincs apám, se szeretőm.

A tablettát a pszichiáter írta fel, a pszichoszomatikus tünetek enyhítésére. Megállapította, hogy a görcsös hasfájás, ami miatt annyit hiányoztam az iskolából, hogy egy nap híján évet kellett ismételnem, idegi alapú. Napi háromszor egy, az idegekre. Igaz, a betegtájékoztatóra azt írták, hogy *az Elenium tablettá hatásosságát és biztonságosságát 18 év alatti gyermekeknél nem igazolták, ezért ebben a betegcsoportban nem alkalmazható*, továbbá, azt is feltüntették, hogy *ha a depresszióban szenvedő beteg csak Elenium tablettát szed, ez a depresszió felerősödéséhez, többek között öngyilkos gondolatok megjelenéséhez vezethet*. Akkoriban még fogalmam sem volt arról, hogy létezik ilyen betegség, és ha létezik, milyen, az orvosnak azonban fel kellett volna ismernie a tüneteket.

A sárga bogyók egy rongyszagú felmosóvíztől beszürkült, vízköves, piros műanyaglavórban lebegtek, az édes, kámforos ipecacuana és a savas gyomorvuladék zavaros elegyének tetején. Két nővér számolta a szemeket, hatvan pirulát kerestek, kétszer is megkérdezték, mennyit vettem be, illetve, fogyasztottam-e az elmúlt huszonnégy órában paprikamagot. A negyedik revízió után odahívták a doktornőt, nézze meg, ugye hiányzik kettő. A festett, rőt hajú nő jobb kezének mutatoujjával egészen a szemöldökéig feltolta orrnyergére csúszott, fémkeretes szemüvegét, összeráncolta homlokát, rápillantott a lavórra, a málladozó bogyókra, amikről idő közben leolvadt a sárga cukormáz, elfintorodott, és megállapította, „kétségtelenül”. Hátrafordult, a fejét előre biccentette, megnézte az arcom. A szemüveg ismét az orrnyergében ült. Gúnyos mosollyal közölte, „most majd elmegy a kedved a szórakozástól egy életre, kisanyám!”

A két nővér értette a célzást, cinkosok módján összenéztek, két oldalról belém karoltak, bekísértek a vizsgálóba és levettették velem a ruháimat. Nem értettem, mi szükség van erre. Bepólyáltak egy vi-zes lepedőbe. A hideg anyag rám feszült, összepréselte a végtagjaimat. Az ujjaim a combomra ragadtak, mozdulni se bírtam, a testem nem engedelmeskedett. Íme, a lány, aki múmiává vált és tüdőgyuladást kapott. Ha leveszik a szorítókötést, a testem lilán kókadozik majd, mint a Kálvária dombon az illatos ibolyák, a piros, csipkés fehérneműk, a sarok nélküli túsarkú cipők, a felfutott, üvegszálas harisnyák és a savanyúszagú papírsebkenők között.

Felfektettek a vizsgálóasztalra. A szívem satuba fogva, loholva dolgozott, menekült helyettem is. Az egyik nővér lefogta a lábam, a másik a fejemet tartotta, szétfeszítette az állkapcsom. „Nyisd ki a szád!” Hát, ezért nem tájékoztattak, mi fog történni velem, nem akartak ramazúrit. A doktornő vastag csövet dugott le a torkomon, lehorzsolta a nyelőcsövet.

A menzán rándult így össze a gyomrom utoljára, amikor lenyeltem a konyhás Biszerka derékig érő, vastag, fekete hajszáját. Alattomosan tekeredett össze a borsófőzelékben, megbűjt a fasírt alatt, csak a garatomhoz érve rúgta ki magát. Öklendeztem. Eszembe jutott, anyám hogyan rántotta ki a csirkebőrt a gigámból, amikor félrenyeltem kétéves koromban. Nagy nehezen bedugtam a kezem a

számba, összecsapítottam két ujjal a hajszálat, és egy határozott mozdulattal kihúztam. Végigvágta a nyelőcsővem, aztán kidobtam a taccsot. Az ellenőrzőbe újabb figyelmeztető került, de nem számított, minden napra jutott egy-két beírás vagy fekete pont, a tízóráira adott tejet például rendre kirókáztam, mégis mindig megittatta velem Magdi néni, a tanítónk, addig senki nem állhatott fel az asztaltól, amíg el nem fogyasztotta az ételét.

A gumislag ellen, gúzsba kötve, nem tehettem semmit. Sugárban hánytam. Az ápolónő, aki a tarkómat fogta, oldalra hajtotta a fejem. Az ágy melletti asztalon ismét a rongyszagú, felmosóvíztől beszürkült, vízköves, piros műanyaglavór éktelenkedett. Amikor már nem volt mit kihányni, ipecacuánát töltöttek a gilisztába, hadd szóljon. Majd megint, és megint. Előkerült egy ősrégi alumínium vödör is. Nevettek. „Na, mi van, nem ízlik a málnaszörp?” A testem másodpercenként görcsbe akart ugrani, de gumipókként rántotta vissza a vizes lepedő. Könnybe lábadt a szemem, az arcok elhomályosultak, távolodott a nevetés. Iszonyatosan fájt. Éreztem, hogy el fogom veszteni az eszméletem. Az utolsó pillanatban húzták ki a csövet. Elégedetten távoztak a vizsgálóból, otthagytak vizes lepedőbe bábozódva, mocskosan, megalázottan, egyedül. A lavór az „ágy” mellett maradt, a falakat átíttatta a savanykássá szelídült köptetőszirup émelyítő szaga. Fáztam. A hajam összetapadt a hányástól.

Hosszú percek óta bámulom a kefirt és a zsemlét. A felügyelő rám szól, feküdjek le, ha nem eszek, különben ad egy nyugtató injekciót. Be kell takarózni a hideg lepedőanyagba bujtatott áporodott pokróccal. Nincs mese.

A felügyelő felhelyezi, a hát- és a lábtámlához lakatolja az oldalrácsokat, kezeimet egy-egy gézdarabbal a kerítés két oldalához kötözi. Minden mozdulatra szorul a kötés, a durva anyag a bőrömbé vág. Lazít leheletnyit a hurkon, tisztában van azzal, hogy így is ki fogja dörzsölni a karom, és nem fogom még egyszer megkísérelni a szabadulást.

Ismét csapdába estem. Hiába vergődök, hiába próbálom elterelni a figyelmem, a gyerekágy rácsai egyre magasabbra és magasabbra emelkednek. A matrac addig süllyed, amíg a földhöz nem ér, kiszolgáltatottá válok apám haragjának. Megint üvölt, hogy nem tud aludni, mert „bőmből az a rohadt gyerek”. Hiába csitítja anyám, „fáj a hasa, ne bántsd!”, gyilkos tekintettel közeledik felém, a hónom alá nyúl, felemel és megráz. „Ha nem fogod be a kibaszott pofádat, megöllek!” Nagyapám benyit a szobába, hatalmas, mezőn edzett munkáskezét apámra emeli, anyám kétségbeesetten kiált, „apa, ne!” Mamacic kivesz a kezéből, magához szorít és sír. „Papa!” Elhallgatunk. Nagyapám tenyere ökölbe szorul, apám halántéka lüktet, kimegy a szobából. Mamacic visszatesz a kiságyba, leül mellém a kisszékre, a fejem alá csúsztatja tenyerét, mint mindig, amikor vigasztalt. *Lehunytja két szemét az ég.*

A sós könnycseppek lassan gurulnak lefelé, marják az arcom. Nem tudom letörölni őket. Minden egyes cseppnek személyisége, története van, mint egy legyőzött, megerősödött hadsereg katonáinak, akik revánsot akarnak venni a könyörtelen hadvezéren, aki leigázta népüket. Évek munkája veszik kárba. Nem kellene hagyni, hogy pont most győzzenek le.

Bárcsak itt lenne Mamacic. Eloldozna, majd velem sírna, mint *aznap* éjjel. Most sem tudna megvizsgálni, mégis, megnyugtathatna, ha ismét a fejem alá csúsztatná a tenyerét. Akkor nem érezném ennyire egyedül magam.

A falióra másodpercmutatója zavarodottan köröz, a percmutató fáradtan vonszolja az órák terheit. Körülöttem ketrecekbe zárt órültek magyaráznak, artikulátlanul. Nem értem, mit mondanak. Attól tartok, rosszabb lenne, ha érteném. Az osztálytársaim nevetnének rajtuk, engem nyomaszt a létezésük. Nem okoz elégtételt, hogy végre én is sajnálhatok másokat, csak még szomorúbbá teszi az életet.

Az óra számlapjára koncentrálok a figyelmemet. Összeadom, majd összeszorítom a számokat. Megszámolom a szoba sarkait is, de semmi értelme, egyre éberek vagyok.

A felügyelő sötétbarna Thonet széken ül mozdulatlanul a pulpituson, mint egy nevelő a katedrán. Anyámra emlékeztet. Nem engem néz, hanem a hátam mögött felsejlő, elmosódó ismeretlent. Keresztülnéz a rácsos ágyakon, a halványzöld csempével burkolt téglafalakon, a falakban sistergő elektromos vezetékeken, a nyöszörgő, benyugtatózott betegeken, a betegek

csíkos pizsamáin, az ápolók fehér köpenyén, a színes pirulákon, a kőkemény zsömlén és a romlott kefiren. Nem veszi észre a fiút, aki az ajtóban áll.

A fiú homlokát huncutszőke, hullámos tincsek cirógatják, csíkos kórházi pizsamáján a köntös bolondos szakett. A rokokó herceg *nakonxipáni* karakter, nem a Rózsalovag, nem is Herbert vagy Gwynplayne, a bolond. Bár minden vízióján átívódik széles bon vivant-mosolya, Gulácsy soha nem festette meg őt. Csak egy pillanatra láthatom. Két ápoló lép mellé, indákat fonnak könyökhajlata köré. „Gyerünk Byron, nincs itt semmi látnivaló!” A Lord vigyorog, hosszú ujjai kibomlanak köntöse zsebéből. „Jawohl, ich liebe Alkohol!” Tiszteleg.

Byron jelenléte kizökkent a monotóniából, kíváncsivá, egyben elővigyázatossá tesz, rádöbent, hogy egy groteszk világ, ismeretlen közeg új lakója lettem, melyet úgy kell feltérképeznem, hogy minél jobban beleolvadjak a háttérbe, mint egy kaméleon. Ez sohasem ment, a tekintetem miatt. Kevesen szeretnek pórére vetkőzni és tükörbe nézni, ha elégedetlenek önmagukkal, és én a veséjükbe látok. Különleges, ám sajnálatos módon látványos képességekkel születtem.

Óvatosan körülnézek. A felügyelőtől egyelőre nem kell tartani. Mindenhol rácsok, szíjak, ketrecek. Egy örült nő a matracán térdel, a dróthálóba csimpaszkodik. Nem bír kiegyenesedni, kalitkája alig nagyobb, mint a garics, amiben nagyapám a napocsibéket tartja. Rángatja a drótot, vonyít, úgy tűnik, az iménti jelenet felzaklatta őt. Senki nem figyel rá, bizonyára megszokták a dühkitöréseit. Kiszáratva elhallgat, térdre ereszkedik, az óra ketyegését hallgatja. Tudni szeretném, mire gondol, ezért hibázok. Ránézek, összefonódik a tekintetünk. Szembogarába égetek egy szót, *gyűlölet*. Ráveti magát a drótra, mint egy lázadó vadállat. A mellette lévő ketrecben lakó férfi kizökken a katatón állapotból, érti a hörgésbe fulladó, támadásra szólító jelet, tépi az acélhuzalt, kapar, portáját őrző vérebként acsarog rám, morog és vonyít. Vissza, *Cujo!* A falhoz erősített láncok megcsörrennek, pórázon tartják mindkettőt a csuklóra patentolt bőrbilincsek. A szomszéd ágyon tehetetlenül fekvő férfi is átveszi a rezgéseket, megmerevedik. Rángatózni kezd, mint egy epilepsziás, akinek grand malja van. A teste ívbe feszül, majd kiegyenesedik, leszíjazott, szétterpesztett lábaival rúgkapál. Lebilincsel kezével rezegteti az alacsony biztonsági rácsokat, az arca eltorzul. Habzik a szája. A rács nem bírja a strapát annyira, mint a ketrec, nyikorog, meglazul a matrózkötés, amivel az oldalszárnyakat a támlákhoz rögzítették. A dühöngőket őrző lakatok jobban tartanak. Az ápolók berontanak a kórterembe, lefoglalják. „Nyugi, Sittes, ne majrézz!” Arcuk nem mutat érzelmeket. A kisebb termetű férfi a combjába dőf egy tűt, a fecskendő adagolója egyre mélyebbre és mélyebbre süllyed a furatban, míg eléri a peremet. Sittes rándul még egy utolsót, teste gyengén megvonaglik, újra mély álomba szenderül.

A nagyobb fickó bőre sötét színű, arca enyhén borostás, sörhasa és rövid pofaszakálla van, fekete. A feje tar. Az alacsonyabb szikár, világos bőrű, szeplős, a haja rézvörös. Mindketten fehér vászonnadrágot, rövid ujjú fehér vászoninget, klumpát viselnek, fehér frottír zoknit, barna bőrovet. Gyorsan, precízen dolgoznak, mint a hentesek. Mióta megjelentek, csend honol, a betegek ringatózva ülnek a sarkukon.

Az örült nő hosszú, ritkás haja csapzottan lóg arca és mellkasa elé, egészen a derekáig ér. Csimbókos fürtök csimpaszkodnak a hátán, testét hínár fonja át, matracába liánok eresztenek gyökeret. Az összetapadt, galambszürke tincsek gubancos bobtail-szőrcsomók. A keze fonyadt, májfoltos és eres, az arcát árokmély barázdák szántják. Összegörnyed, lapockái élesen kitérnek hálóinge alól.

„Évek óta itt vannak”, mondja a felügyelő, „nem kell félni tőlük, teszünk róla, hogy ne okozzanak problémát”. Még mindig mozdulatlanul ül, a falat bámulja. Vajon hozzám beszél, vagy magában?

Az ápolók elhagyják a Megfigyelőt.

Hajnali egy. Légy zümmög. A fülem mellett köröz, halkán döngicsél. A szárnyak belassulnak, alig bírják távol tartani a földtől a hízott, szőrös testet. Nincs sok hátra neki, köhög a motor. A zsemle szál, beköpi.

Az őrült nő vélhetőleg nem olyan öreg, mint amilyennek kinéz, most, hogy ismét szabad a pálya, úgy fúj, akár egy hiúz. Két hegyes, sárga szemfoga előre mered, zománcát „kikezdte a szű”.

Egy óra öt. A felügyelő összeszedi magát, feláll. Lomhán lépked, közeledik felém. Fölém hajol, arrébb tolja a takarót, gyengéden megfogja a kezem, mosolyog.

Nem lesznek szemtanúk, suhan át az agyamon. Visszafojtom a levegőt, megfeszítem az izmaim.

Előbb bead egy injekciót, nem emlékszem majd semmire. Nem akarok Frances Farmer vagy Judy Garland sorsára jutni!

A felügyelő azonban nem akar rosszat. Nem fújtat, nem lüktet a halántéka, a keze se remeg. Meglazítja a csomót, letekeri a csuklómról a gézt. Megnyugtat, hogy a lakótársaim nem bírnak kiszabadulni a ketreceikből. Finoman visszaengedi a lepedőre a kezem, „a másikat te is lebírod”, hunyorít, elindul az emelvény felé. Mohón bogozom a széles, durva fáslira kötött görcsöt. Sikerrül.

Egy óra tíz. Valaki sír. A kő sistereg, az ápolók húzzák maguk után a testet a mettlachin, végig a folyosón. „Innen úgyse szabadulsz, haver! Kár a gőzért!” Ezek is gúnyosan nevetnek. Valószínűleg nem jöttek még rá, hogy a gúny természete más, mint az iróniáé. A gúny az egyik legnagyobb áruló, hiszen a keserűségből fakad. Ezzel a kártyával nem tudják igazolni magukat.

Mintha Byron hangját hallanám. Nem vagyok biztos benne, elmosódnak a szavak.

A falak hullámmozgásba kezdenek. Képlékenyek, de csak első ránézésre, hogy összezavarjanak, hátha elvesztem a fejem és megpróbálok átugrani a puha felhő-pillecukron. Aztán jöhet a gumiszoba. Vigyázni kell, ha újra lekötöznek, elképzelhető, hogy többé nem szabadulok.

Nyikorognak a vasalatok. Ugyanaz a hang, amit akkor hallottam, amikor a mentősök betoltak az épületbe. Miközben becsukódott a főbejárat ajtaja, megálltak egy pillanatra, összenéztek. „Jó ötlet ez?”, kérdezte a fiatalabb. „Menjünk”, válaszolta a sofőr. Mintha nem akartak volna itt hagyni. Balsejtelem vett rajtam erőt, a Megfigyelőig vezető úton szemügyre vettem minden repedést és zugot.

Az előtér a főbejáratnál másfélszer másfeles lépcsőforduló, lefelé nyíl mutat, Mosókonyha. Éjszínű felirat. A falon megsárgult a fehér festék, az alsó része elkoszolódott, néhol pereg a vakolat. Az emeletre keskeny, szürke lépcső vezet, sokan taposták az elmúlt évtizedek folyamán, hepehupásak a lépcsőfokok. A portásfülke ablaka a feljáróra néz, ajtaja a folyosóra nyílik, a felsőbb szintekre vivő lépcsőház előtt feketére festett, rácsos vasajtó éktelenkedik. Az ajtót zárják, a látogatóknak csengetni kell, innen nincs csakúgy-visszaút, egyedül a főnővérnek van kulcsa a zárhoz, amikor pihen, az ápolók döntenek el, ki hagyhatja el a pszichiátriát. Itt minden fekete és fehér. És szürke.

Megszűnik a nyikorgás, cipősarkak ütemes kopogása visszhangzik, majd felcsendül egy kellemes női hang. A menyétarcú, ötvenes recepciós egy fiatal ápolónővel bájolog, felhallatszik a kacarászásuk a magasföldszintről. „Na de Giorgio, miket nem gondol, maga huncut vén kujon?! Hátrébb az agarakkal!”

Kulcs fordul a zárban, kétszer. A kemény, cirádás lapát lenyom egy kallantyút. A kilincs meglazul, kiengedi a nyelvet a rugalmatlan fémkeretből. A rácsok egymáshoz ütődnek, az üreges vasak dongása berezonálja a levegőt. Valaki közeledik. Puhaléptű. Férfi. Nem tartozik ide, idegen. Nem csengetett, várták. Kívülálló, aki ismeri a terepet.

Gyorsan haladnak a szürkeköves lépcsőn, a szürkeköves folyosón, a Betegfelvétel felé. Az a nő kíséri, aki az ipecacuana szagú teát hozta, meg a romlott kefir, be tudom azonosítani a járásáról. Suttogva beszélnek. Szívesen megnézném az arcát, lefűlelném, mit akar, de nem hagyhatom el a Megfigyelőt, ha kisurrannék, elkapnának, és ismét lekötöznének.

A többiek alszanak, nem érdekli őket az idegen.

Elhalnak a neszek.

Egy tizenöt. A matrac túlságosan puha, a spirálok kiülték a spongyát, a derekam a kemény rugók közé süpped. Homorítok. A hátizmaim egyre jobban fájnak, próbálják levenni a gerincről a terhelést, képtelenek fenntartani a hatvan kilós testet, hiába feszülnek. Az oldalamon se jobb feküdni, a bőröm alá fúródó acélhengerek elszorítják a vérkeringést, a porcok nem kapnak elég vizet. Zsibbad a vállam. A karomban vöröshangyák sziszegnek, kipukkasztják a vándorló buborékokat. A királynő újabb és újabb petéket rak. A hason fekvés szoba se jöhet, arrébb kúszok a matracon, a másik oldalra fordulok, hadd lepjék el azt is a herék, meg a dolgozók. Reggel úgy fogok ébredni, mint akit agyonvertek.

Anyám szerint olyan vagyok, mint a Borsószem királykisasszony. Egyik este véletlenül egy vattapamacsra terítettem a lepedőt ágyazás közben, ott felejtettem a sezlonon körömlakkozás után. Reggel fájtak a bordáim, kékeszöld foltok éktelenkedtek az oldalamon. Azzal húzott, hogy *csak egy javából való, igazi hercegkisasszony lehet ilyen kényes. Húsz derékaljon és húsz pehelydunnán keresztül is megérzi azt a kicsi borsószemet.* Ha egy vattapamacs ezt tette velem, most bizonyára úgy festek, mint egy kezdő fakír.

Nyugtalanul forgolódom, a legideálisabb testhelyzetet keresve. Messziről érzékelem a tárgyak negatív kisugárzását, minél közelebb kerülök hozzájuk, annál kellemetlenebb. Nyilallnak a petefészekem, szorít a mellkasom, hamarosan kirobban belőlem a felgyülemlett energia. Ha felidegesítenek, elpattan a volfrámszál a villanykörtében, leszakad a karnis, meghülyül a fényképezőgép automata mélységélesség-állító funkciója, kilyukad a bojler, elmegy a rádióadás, bedöglük a hifi.

Már pislákolnak a fénycsövek. Az egyik hengerben folyton kialszik és felszikkázik a fény. A felügyelő felnéz a plafonra, felkapcsolja az asztali, zöldernyős olvasólámpát, átsétál a kórtermen, lenyomja az ajtó melletti villanykapcsoló billenőjét. A mennyezeti lámpák kialszanak, csilingelve, lassan kormozódik a neon.

Egyre bűdösebb van. Bepállott az ablaktalan helyiség, szobatársaim sűrű bélgázainak fojtó szaga elnehezíti a levegőt, alig jutok oxigénhez. Megpróbálom visszatartani a lélegzetem, de nem bírom soká, az életösztön még nálam is éberebb. Alvást színlelek. Azon jár az eszem, ugyan kik fekhettek ezen az ágyon, hányan haltak meg ezen a párnán izzadva, hányan piszkították be a gumiborítás nélküli szivacsot. A húgy és a rozsda fertőző mérge beette magát a rostokba, nyüzsögnek az atkák a takarón, szűznemzéssel szaporodnak, zabálják az elhalt hámsejteket. A ragadozó mutánsok a húsomba marnak. A káposztalepkék beszürkültek egy idő után a levegő szennyezettsége miatt, én bűzösborz leszek. Próbálok alkalmazkodni a környezetemhez, ám ahelyett, hogy akklimatizálnék, viszketek. Az örületbe kerget ez az ágy.

A felügyelő tudja, hogy nem alszom, még egyszer megkérdezi, beadja-e az injekciót. Egy pillanatra elbizonytalanodom, talán jól jönne egy szuri, de mire megszólalnék, döntést hoz helyettem, megelégette a fészkelődésemet. Hideg fém ér hozzám, langyos lé fröccsen a karomra.

Sötétedik. Képlékeny masszában úszik a csónak, arctalan, csuklyás férfi evez. Tízfillérest szorongatok a kezemben, átnyújtom neki. Sokáig tart az út. Meleg van. Iszonyú, fülledt meleg. Kőd, felszálló pára, alkonyat. Víz mindenütt. A távolban kikötő.